

ОТИСЦИ УТИСАКА

Петар Кочић

ТАМНОВАЊЕ

(...) Неколико пута сијевнула је и бљеснула у сунцу оштро и језиво шиљаста бајонета поврх моје добросрећне и уморне главе, док ме не угнаше међу високе и дебеле тавничке зидове...

(...) Настаје моје робовање. Робовао сам савјесно и беспријекорно, без жаљења и роптања на судбину. Био сам расположен и заметао сам преко цијелог дана шалу и маску са апсеницима. Готово су ме сви знали по чувењу. Било их је доста који су скоро напамет знали ону *Пјесмарицу од Давида Ширјца*... Најлакши ми је дан у недељи био уторак. То је пазарни дан. Тога дана тежаци моји са горњих крајева заустављали су се пред Црном кућом не би ли ме угледали... Увијек су се они, рано ујутру, у гомилама заустављали пред Црном кућом и ту су се, окренути према апсани, дуго разговарали и крупно препирали, као да се око шта свађају. Они се ни богу не умију тихо и полако молити... Кад ме угледају, скидају некако неспретно капе и још се неспретније клањају: ко белћим, одају ми част, штоно реко покојни Симеун Рудар.

Једнога уторка, преко високих тавничких зидина, пребацише једну цедуљицу привезану уз камен. Планинци моји јављају: „Само реци, па ће се Бања Лука за тили час зацрљенети од нашије шалова и забијељети од нашије гуњева. Нека не мисли врнтави Швабо – шта мисли!”

Ја сам им отпоручио да ништа не чине, јер ми је било жао да планинчад остају без отаца својих. Они су се растужили због мог тавновања и спјевали су пјесму која почиње:

*Што но цвили насред Бање Луке,
што но цвили јушром и вечером?
Ил је ушва, ил је јуја љуша?
Ний је ушва ний је јуја љуша,
већ што цвили Кочић Петрашине,
црни сужањ с нашије ѿланина...*

Тако су ме планинци моји сваког уторка походили, пјевали и туговали за мном, а ја сам савјесно и беспрекорно робовао...

Петар Кочић са породицом

Иво Андрић

МУСТАФА МАЦАР

(...) Са свитањем сиђоше бубњари из махала и стадоше се сакупљати коњаници који ће ићи у сретање.

Ово је четврти дан да Добој шенлучи и слави побједу над Аустријанцима код Бањалуке. Ликовала је сва Босна, али Добој нарочито, јер је њихов мјештанин Мустафа Мацар био највећу јунак